

Parkslirekne *Reynoutria japonica* (tidl. *Fallopia japonica*)

Fremmed art

faktaark

En gang var parkslirekne en spennende nykommer i hagene, der den fort vokser seg litt for stor. Fra utkast fra hager er den blitt spredt særlig i kyst- og fjordstrøk. Her blir den stadig vanligere. Parkslirekne kan i løpet av få år danne store bestander som fortrenger hjemlige arter. Det enorme strøfallet endrer også jordsmonnets struktur og sammensetning.

Status
Risikovurdering 2012: Svært høy risiko (SE)

Kjennetegn

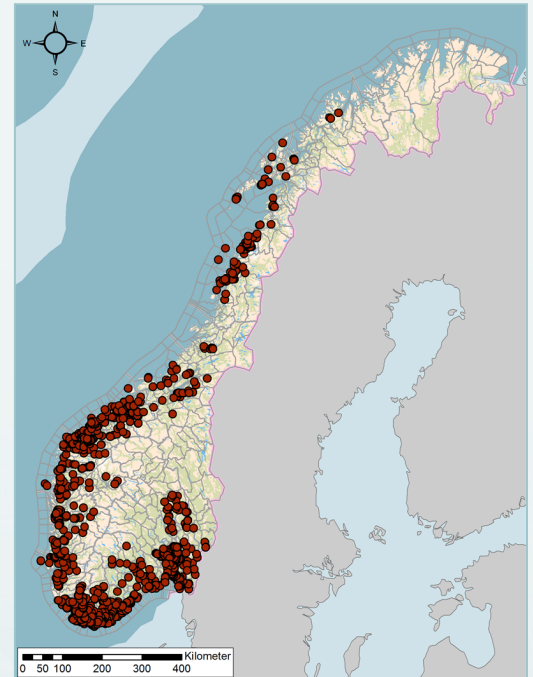
Parkslirekne er en flerårig, storvokst urt i slirekefamilien Polygonaceae. Fra et underjordisk system av kraftige røtter og jordstengler vokser det opp tykke, rake stengler som blir 1–2,5 m høye, av og til mer. Stenglene er grenet i den øvre delen. Bladene er ca. 10 cm lange, har tverr basis og en tydelig "påsett" spiss. Bladene er friskt lysegrønne, litt blanke og stive og står rakt ut fra grenene.

I Europa er parkslirekne blitt krysset med kjempeslirekne *Reynoutria sachalinensis*. Hybriden, hybridslirekne *Reynoutria xbohemica*, er også forvillet i Norge, og lokalt (som i Bærum og Asker og rundt Trondheimsfjorden) er denne vanligere enn parkslirekne. Den kjennes fra parkslirekne ved at bladene er større, har litt hjerteformet basis og mer gradvis utdratt spiss. Fargen er mer grågrønn og matt, og bladene er mykere. Parkslirekne, kjempeslirekne og hybridene kan ved tvil skilles på strukturen til nervene på bladundersiden. Hos parkslirekne har nervene oppsvulmete, langstrakte celler og mangler hår. Hos hybridene finnes korte og brede hår med særlig bred basis. Kjempeslirekne har smale, spisse og flercellede hår.

Utbredelse

Parkslirekne kommer fra Øst-Asia, hovedsakelig fra Japan.

Arten er nå i Norge utbredt og lokalt vanlig i lavlandsområder langs kysten og inn i fjordene fra Østfold til Salten. Den finnes enkelte steder i Lofoten–Vesterålen (trolig vanligere enn det kartet viser) og i Troms. Den er sjelden i innlandsstrøk på Østlandet (Hedmark–Oppland–Buskerud); dette har muligens klimatiske årsaker (sommertørke?).

Utbredelseskart som viser ville forekomster av parkslirekne basert på herbariedata og ikke-belagte observasjonsdata (krysslister, artsobservasjoner o.a.).

Både i Norge og ellers i Europa har parkslirekne en oseanisk utbredelse.

Biologi

Det blir påstått at det bare er ett parkslirekne-individ som er innført til Europa, og at dette individet (omtalt som "verdens største hunn") er utgangspunktet for spredningen av arten. Parkslirekne er ikke kjent å produsere modne frø i Nord-Europa. I Norge spres den bare vegetativt, dvs. lokalt med vekst i systemet av jordstengler. Den horisontale spredningen er målt til ca. 0,5 m per sesong. Arten kan danne store bestander i løpet av få år. Den regionale spredningen skjer ved at planter kastes ut fra hager og ved at løsrevne biter av jordstengler fraktes rundt ved massetransport og med grovere redskap og transportmidler. Jordstengelbiter kan spres både i ferskvann og saltvann og slå rot i strandkanter.

Sensommers eller så sent som september/oktober får parkslirekne (ikke alle år og ikke overalt) klaser med små, hvite blomster i

Det blir stadig vanligere å se parkslirekne i blomst, men det skjer sensommers eller om høsten. Bildet er fra Kristiansund, Møre og Romsdal og tatt i slutten av august.

bladhjørnene. Selv om begge kjønn skulle være representert, skjer blomstringen så sent at det er tvilsomt om arten rekker å utvikle modne frø i Norge.

Parkslirekne kan dukke opp nesten hvor som helst, men vokser mest på ulike typer skrotemark og ellers i strandkanter, skogkanter, veiskråninger og på gjengroende kulturmark. Den vokser best på dypere, stabilt fuktig og relativt næringsrik jord, men tåler både tørrere og skrinnere forhold.

Bestandsstatus

Parkslirekne ble tatt inn til Europa i 1825 som prydpilte. Til Norge kom den antakelig noen tiår senere. Arten ble blant annet spredt til nordre Nordland gjennom F.C. Schübelers hageplanteforsøk. Siden parkslirekne kom i bruk i hagene, er den blitt veletablert i mange kyst- og fjordområder.

Det første dokumenterte funnet av parkslirekne i naturen er

datert til 1910 i Østfold: Fredrikstad. Den etablerte seg tidlig spredte steder i Sør-Norge og finnes nå fra nedre deler av Østlandet i et bredt belte i kyst- og fjordstrøk til Troms: Harstad og Tromsø. I løpet av det siste tiåret har den spredt seg ytterligere i områder der den fantes tidligere, og mange bestander har økt i omfang. Arten er fremdeles sjelden i innlandet i Sør-, Midt- og Nord-Norge, men den kan med tiden bli vanligere i innlandsområder. Parkslirekne har også et spredningspotensial nordover. Den begünstiges sannsynligvis av de pågående klimaendringene som innebærer enda mer humide forhold langs kysten og lengre vekstsesonger. Arten har langt fra stabilisert seg i Norge.

Parkslirekne kan i løpet av få år danne store bestander som fortrenger hjemlige arter. Den er i stand til å etablere seg i mange naturtyper og på steder hvor det finnes truede og sårbare arter. Arten endrer naturmiljøet og danner et enormt strøfall som kveler det meste. Sammensetningen og strukturen i jordsmonnet endres også. Undersøkelser på kontinentet, delvis fra elvebredder i Tyskland, har vist at jordsmonnet under parkslireknebestander endres og at allelopatiske effekter forekommer, dvs. at parkslirekne skiller ut kjemiske stoffer som hemmer veksten av andre planter. Den fortrenger her brennelse-samfunn som har høyere artsrikdom og er mer strukturelt diverse. Parkslirekne påvirker også makrofaunaen i strølaget.

Parkslirekne har etablert seg i store deler av Europa og har fått status som problemart. Den er også kjent som invasiv i Canada og USA. I Norge har parkslirekne ennå ikke inntatt elve- og bekkekanter, som er de viktigste voksestedene i andre land.

Referanser

Beerling, D.J. 1993. The impact of temperature on the northern distribution limits of the introduced species *Fallopia japonica* and *Impatiens glandulifera* in north-west Europe. *Journal of Biogeography* 20: 45–53.

Fremstad, E. & Elven, R. 1997. Fremmede planter i Norge. De store *Fallopia*-artene. *Blyttia* 33: 3–14.

Kappes, H., Lay R. og Topp, W. 2007. Changes in different trophic levels of litter-dwelling macrofauna associated with Giant Knotweed invasion. *Ecosystems* 10: 734–744.

Pyšek, P. 2006. *Fallopia japonica*. DAISIE fact sheet: http://www.europe-aliens.org/pdf/Fallopia_japonica.pdf

Schübeler, F.C. 1885–89. *Viridarium Norvegicum: Norges Væxtrige*. Et bidrag til Nord-Europas natur- og kulturhistorie. 3 bind. W.C. Fabritius & Sønner, Christiania. 1876 s.

Lenker

<http://www.europe-aliens.org/speciesTheWorst.do>